Deze 4 pagina's kunt u vouwen tot een folder!

Wandel ROUTES

Wandelen in de Friese savanne van de Delleboersterheide

Spannende dwaaltocht door een landschap van verstilde vennen, langs kronkelende meanders van een oer-rivier en over met heide en bos omzoomde oeverwallen

Informatie

It Fryske Gea heeft sinds de eerste aankoop van een stukje Delleboersterheide in 1951 veel werk verzet om dit gevarieerde en veelgelaagde landschap te herstellen. Vennen en oude meanders zijn uitgegraven en de waterstand is verhoogd met een enorme variatie in dieren- en plantenleven tot gevolg. Natuurontwikkeling op zijn best.

De route

De wandelroute is ongeveer 10 km. Het aangegeven deel op de Hoorn (op de kaart groen) is niet toegankelijk tijdens het broedseizoen. Volg dan het stukje dat op de Delleboersterheide in geel is aangegeven.
De alternatieve route langs de Tsjonger (zo'n 12 kilometer) is op het kaartje in geel aangegeven.

In het gebied is ook een blauwe paaltjesroute van 3 km (start Oosterwoldseweg). De groene paaltjesroute rond het Diakonievene is 1 km (start Egypte).

Start en parkeren

Deze wandeling start op de kleine parkeerplaats bij Diaconievene aan de Alberdalaan. Maar met vier auto's is het hier vol. Een grotere parkeerplaats ligt langs de Oosterwoldseweg. Vanaf hier kan de route aanhaken op de beschreven tocht.

Runderen en Exmoorpony's

In het Diakonievene loopt een kudde Galloway runderen. Ze verschuilen zich vaak in het bos. Met hun zwarte vacht beschikken ze over een geweldige camouflage. Op de Delleboersterheide grazen Schotse Hooglanders, Drentse heideschapen en Exmoorpony's.

It Fryske Gea
Postbus 3
9244 ZN Beetsterzwaag
Tel. (0512) 38 14 48
E-mail info@itfryskegea.nl
Website www.itfryskegea.nl

Delleboersterheide

Diakonievene

De Delleboersterheide en het aan de overzijde van de Alberdalaan gelegen Diakonievene zijn de stille getuigen van een oerlandschap. Zo zag de Friese delta met zijn rivieren er ooit uit. Een oud stroomdal met glooiingen van dekzand en kommen waarin het veen zich vormde. Het gebied is enorm gevarieerd. Een garantie voor een heerlijke tocht met van alles en nog wat. In elk seizoen. Dat belooft wat.

Tekst: Fokko Bosker
Foto's: Dico de Klein, Hans Pietersma, Bart Schoppers, Henry Spruyt en Teun Veldman

"Je boft maar". Ane Zijlstra, districtshoofd Súd van It Fryske Gea, steekt zijn voorliefde voor de Delleboersterheide en Diakonievene niet onder stoelen of banken. Onlangs had hij een paar collega's van het Drents Landschap op bezoek. Hij nam ze mee naar de glooiende oeverwallen langs het Tsjongerkanaal en zij waren gelijk verkocht. "Wat een spannend terrein. Achter elke bocht wacht iets anders." Van alle kanten is het beekdallandschap met rivierduintjes, pingo-ruïnes, schraalgrasland, verstuivingen en bossen even mooi benaderbaar. Winter, herfst, voorjaar of zomer bieden een enorme variatie aan flora en fauna.

Wij gaan aan de wandel in de vroege herfst. De bomen verschieten prachtig van kleur. De krentenboompjes staan in vuur en vlam, de eiken en beuken kleuren roestbruin.
Door het klaphek gaan wij eerst naar Diakonievene. De naam dankt het hoger gelegen gebied aan een vroeger eigendom van de diaconie van Olde- en Nijeberkoop. Zij stond de armen toe met de turfwinning in hun schamel onderhoud te voorzien.

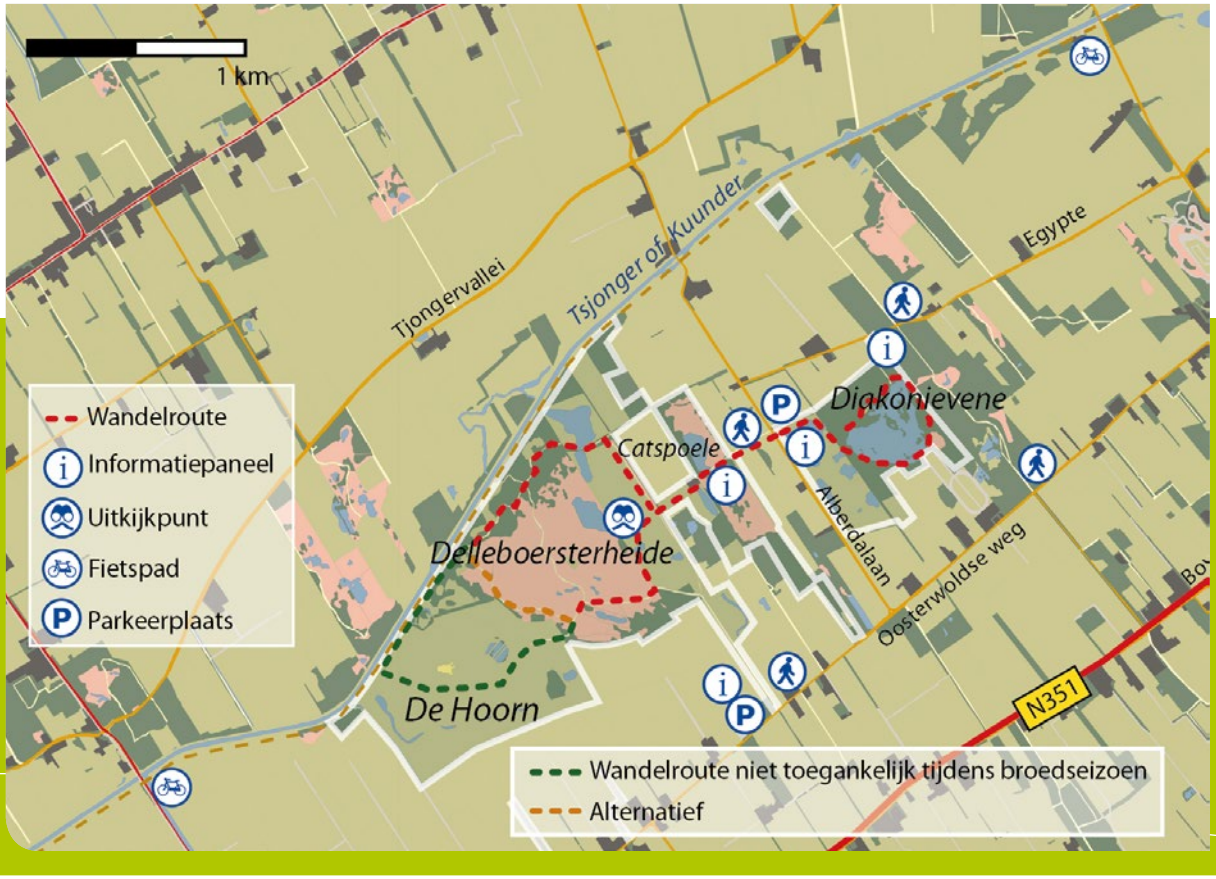

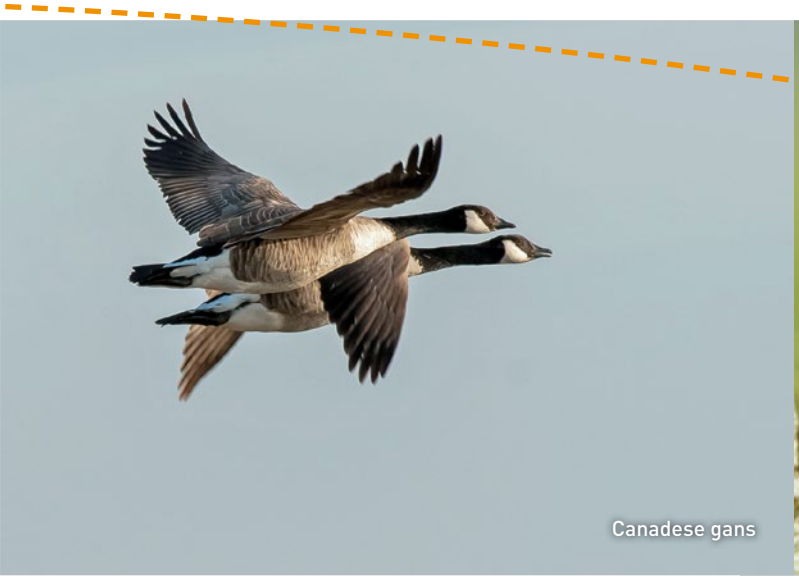
Canadese gans

Grauwe klauwier

Het rondje loopt **rechtsom** langs de oude pingo die door turfwinning vanaf 1920 in omvang flink is toegenomen. Het pad kronkelt door het bos en volgt de boorden van de oever. De ligging tegen de oeverwal van de oude Tsjonger te midden van met grove den en eik begroeide stuifduintjes zorgt voor een afwisselende tocht. Op het water is het een leven van jewelste. Steeds als zich in het water een nieuwe vlucht ganzen meldt voor een buiklanding zetten de al aanwezige grauwe ganzen een keel op. Het is moeilijk uit te maken of het een enthousiaste begroeting betreft of een luid protest. Zelfs een stel Canadese ganzen strijkt neer. De wilde eenden snateren er doorheen. Een blauwe reiger bekijkt stoïcijns het spektakel vanaf een stuk hout in de plas. Met de nek in de kenmerkende Z gevouwen, denkt hij er het zijne van.

In het verleden konden hier wel 1600 paar kokmeeuwen worden geteld, maar wonderlijk genoeg zijn die gelijk met de sluiting van de nabijgelegen afvalstortplaats Weperpolder verdwenen. In het bosje zitten relatief veel ringslangen. Wij treffen ze zo laat in het jaar niet meer op ons pad. Wel schiet in een flits een ijsvogel voorbij die zich verschuilt in de kroon van een eikenboom. De zon weerkaatst op zijn helder blauwe kleed. Wat een genot.

Savanne in de Friese context

Tussen de grove dennen en eiken hangt de geur van de herfst. Vallend blad bedekt het zandpad terwijl paddenstoelen in allerlei soorten en maten de kopjes omhoog steken. Door de hogere waterstand in het gebied leggen hier en daar dennen het loodje. Het draagt bij aan het mooie plaatje van een savanne, maar dan in de Friese context. Hoewel het de afgelopen dagen aardig heeft geregend, zijn de paden goed begaanbaar. Nog een teken dat we ons op een dekzandrug bevinden die is opgestoven in de laatste IJstijd.

We houden steeds het pad aan dat het meest dicht langs het ven loopt en maken zo een rondje met een paar prachtige uitkijkpunten over het spiegelende water.

Het gebied heeft in alle jaargetijden veel te bieden. In het voorjaar wanneer de natuur weer tot leven komt, maar ook in de zomermaanden is het er prachtig. En natuurlijk in de herfst met de mooie kleurenpracht. De verstilling in de winter zorgt weer voor een heel eigen sfeer. Vooral wanneer het heeft gevroren of alles is bedekt met en laagje sneeuw.

Catspoele met libellenvlonder

We lopen terug naar de parkeerplaats en steken de Alberdalaan over. Aan de overkant van de weg gaan we de eikenlaan in.

Het huis Klein Delleburen ligt fantastisch met uitzicht rondom over velden en bossen. Aan de **rechterhand** bevindt zich de Catspoele met libellenvlonder. Een late libel zoeft over het wateroppervlak. Verderop trekt een waterhoen rimpelingen in de plas. In het terrein komen maar liefst 45 van de 70 in Nederland waargenomen libellensoorten voor. Ze verdienen een eretribune. Het is zelfs de enige plek waar de Oostelijke witsnuitlibel is aangetroffen. Het gebied met struik- en kraaiheide en natte heidetypen is om meer redenen bijzonder. Op zomerdagen dwarrelen er honderden blauwtjes over het pad, zulke grote hoeveelheden van deze zeldzame vlinder worden maar zelden gemeld.

Catspoele

Levendbarende hagedis

Veldleeuwerik

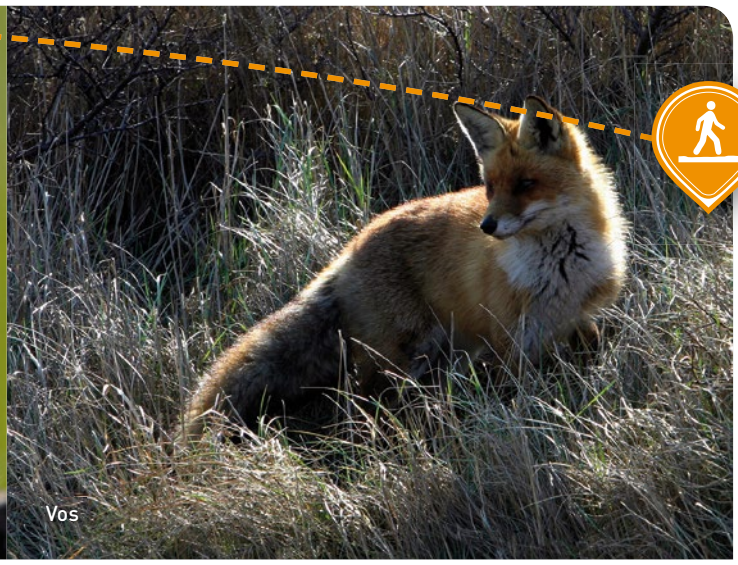
Vos

Panorama over heideveld

Het graspad volgend ontvouwt zich een schitterend panorama met zicht over het heideveld. De solitaire eiken en grove dennen versterken het natuurlijke beeld.

De route (via de rode paaltjes) voert naar links over een opgeworpen heuvel met picknick bankje.

Het uitzicht is fenomenaal. Bij een schuilhut met vangkraal voor de heideschapen stuiten we op een kudde Schotse Hooglanders die ons lodderig met de ogen volgen. Nog wat verder grazen Exmoorpony's. Zo valt er heel wat te beleven, ook al is er in de verste verte geen mens te bekennen. Behalve de grote grazers, behoren ook vos en das tot de vaste bewoners. Hun onderkomens bevinden zich ondergronds in holen in de rivierduintjes. Bij de Hoorn broeden opmerkelijk veel veldleeuweriken en ook de zeldzame grauwe klauwier jaagt hier op insecten. Al die dieren profiteren van de rust. Ook op deze herfstdag is het weldadig stil.

Misschien is dat juist de charme van het gebied. Dat het net ver genoeg van de grotere woonkernen ligt om absoluut niet overlopen te raken. Zelfs beheerder Ane Zijlstra meent dat er nog wel wat meer wandelaars bij kunnen. Het enige waar hij wel voor waarschuwt is dat de mensen op de paden moeten blijven. In de velden zitten de nodige adders, ringslangen en levendbarende hagedissen die gevoelig zijn voor verstoring. Het is een heerlijk terrein waar het in alle jaargetijden prachtig is om doorheen te dwalen.

Bij de Tsjonger rechtsaf lopen we een stuk parallel aan het water. Op de splitsing van de rode en blauwe paaltjesroute volgen we de blauwe paaltjes tot het punt waar we de Delleboersterheide opgingen. Linksaf terug naar de parkeerplaats.
Wie liever verder langs de Tsjonger loopt moet de rode paaltjes blijven volgen. Zie alternatieve route op het kaartje (in geel).

Op de terugweg naar de parkeerplaats ontmoeten we een wandelaar die hoopt een klapekster te spotten. "Die strijken hier in de winter neer", vertelt hij enthousiast. "Ze leven van muizen en hagedissen. Hun masker is heel individueel getekend. Dat maakt ze zo karakteristiek en persoonlijk."

Schotse Hooglanders

Diakonievene